

مهارت های عمومی (۲)
(مباحث حقوقی و آشنایی با
سواد مالی، اشتغال و کارآفرینی)

تهیه و تدوین

قرارگاه مهارت آموزی کارکنان
و وظیفه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی
(معاونت نیروی انسانی و دبیر قرارگاه
مهارت آموزی کارکنان وظیفه سپاه)

دانشگاه جامع امام حسین علیه السلام

مؤسسه چاپ و انتشارات

مهارت های عمومی (۲) (مباحث حقوقی و آشنایی با سواد مالی، اشتغال و کارآفرینی)

تهیه و تدوین: قرارگاه مهارت آموزی کارکنان وظیفه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

ویراستار: محمد عباسی

صفحه آرا: حسین محمدی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مرکز چاپ بلاغ

نوبت چاپ: اول، بهمن ماه ۱۴۰۰

طراح جلد: اول، سیدحسین حسینی

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه

قیمت: ۵۰/۰۰۰ ریال

نشانی: تهران، بزرگراه شهید بابایی، بعد از پل لشکرک، دانشگاه جامع امام حسین(ع)، معاونت

پژوهش و فناوری، مؤسسه چاپ و انتشارات، تلفن: ۷۴۱۸۸۲۶۰ دورنگار: ۷۴۱۸۸۲۷۴

مرکز پخش: تهران، میدان فردوسی، فروشگاه و نمایشگاه مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه جامع

امام حسین(ع)، تلفن: ۸۸۳۹۲۹۷

فصل اول: مباحث حقوقی و آشنایی با سواد مالی / ۱۳

- بخش اول: حقوق کاربردی..... ۱۵
- قانون..... ۱۵
- تعریف قانون..... ۱۵
- انواع قانون..... ۱۶
- رویه قضایی..... ۱۷
- اقامه دعوی..... ۱۷
- چگونگی مراجعه به دادگستری..... ۱۹
- کجروی، جرم و مجازات..... ۲۱
- عناصر و ارکان جرم..... ۲۲
- مجازات..... ۲۲
- جرائم پرتکرار و خطرآفرین..... ۲۳
- آثار و تبعات ارتکاب جرائم..... ۳۰
- راه‌های پیشگیری از جرائم و دعاوی..... ۳۱
- بخش دوم: سواد مالی..... ۳۲**
- تعریف سواد مالی..... ۳۲
- اهمیت برنامه‌ریزی مالی..... ۳۲
- مراحل برنامه‌ریزی مالی..... ۳۳

فهرست

۳۴.....	بخش سوم: امور مالیاتی.....
۳۴.....	مالیات.....
۳۶.....	مالیات بر درآمد وسایل نقلیه.....
۳۷.....	مالیات بر ارزش افزوده در قانون.....
۳۹.....	بخش چهارم: بیمه.....
۳۹.....	تعریف بیمه.....
۳۹.....	تقسیم‌بندی بیمه‌ها.....
۴۰.....	اخذ کد کارگاهی بیمه.....
۴۱.....	پیمانکاران.....

فصل دوم: اشتغال و کارآفرینی / ۴۳

۴۵.....	بخش اول: برنامه‌ریزی و زندگی شغلی.....
۴۷.....	برنامه‌ریزی شغلی.....
۴۷.....	خودشناسی شغلی.....
۴۹.....	بخش دوم: اصول و انواع کسب‌وکار.....
۵۰.....	انواع کسب‌وکار.....

سخن ناشر

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

«يُؤْتِرُ الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُؤْتِ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا...»

حکمت را به هر کس بخواهد می‌دهد و کسی که به او حکمت داده شود،

حقا خیری فراوان داده شده است...

(سوره مبارکه بقره - آیه ۲۶۹)

انقلاب کبیر اسلامی، نمونه‌ای بی‌بدیل تاریخی، از حرکت اجتماعی عظیمی است که با سرنگونی طاغوت و برپایی نظام مقدس جمهوری اسلامی، امیدهای فراوانی را در دل مستضعفان و آزادی‌خواهان جهان برای تحقق آرمان‌های بلند دولت اسلامی، جامعه اسلامی و در نهایت، تمدن بزرگ اسلامی پدید آورد. در این میان، نهادهای علمی، به‌ویژه دانشگاه‌ها، باید نقش کلیدی سوزن‌بانی و هدایت قطار پیشرفت و رشد جامعه در مسیر صحیح انقلابی را ایفا نمایند.

دانشگاه جامع امام حسین (علیه السلام) به‌عنوان «دانشگاه سازمانی سپاه در تراز انقلاب اسلامی» با شعار «تزکیه، جهاد علمی، دانشگاه تمدن‌ساز»، در کنار

مسئولیت مهم انسان‌سازی و تربیت سربازان عصر ظهور، وظیفه تولید و نشر معارف پاسداری از انقلاب اسلامی را نیز برعهده دارد. در این راستا، معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه به‌منظور تکمیل چرخه مدیریت دانش بومی با سه ویژگی «اسلامی بودن»، «روزآمدی» و «کارآمدی»، با هدف دستیابی به مرجعیت علمی، افتخار و تلاش دارد تا زمینه و بستر لازم برای اساتید و پژوهشگران محترم این عرصه را فراهم نماید. امید است در سایه الطاف بیکران الهی و با گسترش فعالیت‌های انتشاراتی مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه جامع امام حسین (علیه السلام)، این رسالت خطیر تحقق یابد.

در پایان، بر روح ملکوتی معمار و رهبر کبیر انقلاب اسلامی، حضرت امام خمینی (ره) و همچنین شهدای گرانقدر انقلاب اسلامی، دفاع مقدس و مدافعان حرم درود می‌فرستیم و با آرزوی سلامتی و توفیقات هرچه بیشتر مقام معظم رهبری، امام خامنه‌ای (مدظله العالی) و نیز خدمتگزاران اسلام و کشور، از اساتید، فرهیختگان و اهل نقد و نظر تقاضا داریم با ارائه نظرها و پیشنهادهای خود، ما را یاری فرمایند.

و من الله التوفیق و علیه التکلان

معاونت پژوهش و فناوری

دانشگاه جامع امام حسین (علیه السلام)

پیشگفتار

جوانان هر سرزمین از مهم‌ترین سرمایه‌ها و عوامل توسعه آن به شمار می‌روند. بهره‌گیری از قابلیت‌های آنان زمینه‌ساز رشد و تعالی کشور خواهد بود. سالانه ده‌ها هزار نفر از جوانان ایرانی به خدمت مقدس سربازی اعزام می‌شوند. دوران خدمت سربازی، علاوه بر توانمندسازی جوانان در زمینه‌های رزمی و دفاعی، فرصت مناسبی برای آماده‌سازی آنان جهت حضور و مشارکت مؤثر و مفید در عرصه‌های کارآفرینی و اشتغال هدفمند است تا به افزایش خوشایندسازی خدمت وظیفه و رونق اقتصادی و پیشرفت و آبادانی کشور، به‌ویژه پس از پایان خدمت، منجر شود. استفاده بهینه از دوره خدمت کارکنان وظیفه همواره از انتظارات جدی فرمانده معظم کل قوا و مسئولان امر بوده است.

قرارگاه مرکزی مهارت‌آموزی کارکنان وظیفه نیروهای مسلح و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با هدف ارتقای مهارت‌های **کاربردی** جوانان و افزایش خوشایندی و اثربخشی خدمت سربازی تشکیل شده است.

آموزش مهارت‌ها در دو گروه کلی «مهارت‌های ۵ گانه عمومی» برای تمام کارکنان وظیفه و «مهارت‌های تخصصی» متناسب با ظرفیت اشتغال استان / شهر، توانایی‌ها،

مهارت‌های عمومی (۲)

استعدادها و علاقه‌مندی کارکنان وظیفه در دستور کار می‌باشد. مهارت‌آموزی کارکنان وظیفه در سه مقطع زمانی پیش از خدمت، بدو خدمت (دوره آموزش رزم مقدماتی) و حین خدمت (خدمت در یگان) قابل اجرا است.

مهارت‌های ۵گانه عمومی شامل: ۱. آشنایی با مهارت‌های زندگی، ۲. آشنایی با مهارت اشتغال و کارآفرینی، ۳. آشنایی با مبانی حقوقی و سواد مالی، ۴. آشنایی با سواد رسانه و فضای مجازی و ۵. آشنایی با مهارت امداد و نجات است. غیر از مهارت امداد و نجات، که آموزش‌هایی مشابه آن در سال‌های پیش از تشکیل قرارگاه مهارت‌آموزی در دوره آموزش رزم مقدماتی برگزار می‌گردید، آموزش مهارت‌های ۴گانه عمومی در سال‌های اخیر انجام می‌شود.

آموزش مهارت‌های ۴گانه عمومی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و نقش بسزایی در برنامه‌ریزی شغلی، کارآفرینی و موفقیت‌های اجتماعی و خانوادگی و شخصی دارد. به عبارت دیگر، مهارت‌های عمومی در حکم پیش‌نیاز و تقویت‌کننده مهارت‌های تخصصی می‌باشد. آموزش مهارت‌های ۴گانه عمومی در دوره آموزش رزم مقدماتی و برای کارکنان وظیفه دارای کفایت از آموزش نیز به صورت استانی و... ترجیحاً قبل از معرفی و به کارگیری، انجام می‌شود.

با توجه به محدود بودن زمان دوره آموزش رزم مقدماتی و زمان اختصاص یافته برای آموزش مهارت‌های ۴گانه عمومی و در نظر گرفتن تفاوت در مهارت‌های تخصصی، مقاطع و رشته‌های تحصیلی و... کارکنان وظیفه، توسط قرارگاه مهارت‌آموزی کارکنان وظیفه سپاه پاسداران

انقلاب اسلامی، با استفاده از تجربیات اجرای برنامه‌های مهارت‌آموزی، بند ب مصوبات ۴۱۱۸، مورخ ۱۴۰۰/۵/۶ (جلسه مشترک قرارگاه مرکزی مهارت‌آموزی کارکنان وظیفه نیروهای مسلح با نماینده سپاه در قرارگاه مهارت‌آموزی کارکنان وظیفه)، مشارکت کارشناسان دانشکده مدیریت و برنامه‌ریزی دانشگاه جامع امام حسین (ع) و... و بهره‌گیری از دو کتاب مهارت‌های عمومی حوزه اشتغال و کارآفرینی و آشنایی با مهارت‌های زندگی جهاد دانشگاهی، دو کتاب جیبی مهارت‌های عمومی (۱) شامل:

۱. مهارت‌های زندگی، ۲. سواد رسانه‌ای و فضای مجازی و مهارت‌های عمومی (۲) شامل: ۱. مباحث حقوقی و آشنایی با سواد مالی، ۲. اشتغال و کارآفرینی، با سه ویژگی عمومیت (مناسب بودن برای تمام گروه‌های سنی، با تحصیلات گوناگون)، کاربردی بودن (ارتباط و تناسب با مهارت‌های تخصصی و زندگی اجتماعی و خانوادگی و فردی) و اختصار (قابلیت مطالعه و یادگیری در طول دوره آموزش رزم مقدماتی) تهیه و تدوین گردیده است.

نماینده سپاه در قرارگاه مرکزی مهارت‌آموزی کارکنان وظیفه نیروهای مسلح

و جانشین معاونت نیروی انسانی سپاه

سرتیپ دوم پاسدار دکتر احمد صابری مقدم – بهمن ماه ۱۴۰۰

فصل اول
مباحث حقوقی

و
آشنایی با سواد
مالی

در پایان این فصل از فراگیر انتظار می‌رود:

۱. با مفهوم قانون، انواع آن و شرایط اقامه دعوی آشنا باشد.
۲. ویژگی‌های جرم و مجازات را بداند و از برخی جرائم و مجازاتشان آگاهی داشته باشد.
۳. با مبانی سواد مالی آشنا باشد.
۴. انواع مالیات و بیمه را بشناسد و برخی قوانین مربوط به هر کدام را بداند.

بخش اول: حقوق کاربردی

قانون

یکی از معانی حقوق، علم بررسی قوانین است. در نتیجه علاوه بر دانستن اینکه قانون یکی از مهم‌ترین منابع حقوق است، شناخت معنا و انواع قانون نیز لازم به نظر می‌رسد.

تعریف قانون

از نظر لغوی در معنای قاعده، آئین، مقررات و احکام دولتی آمده، اما باید دانست که قانون، حداقل، در دو معنای عام و خاص به کار رفته است. در اصطلاح حقوق اساسی ما، قانون به قواعدی گفته می‌شود که یا با تشریفات مقرر در قانون اساسی از طرف مجلس شورای اسلامی وضع می‌شود، یا از راه همه‌پرسی به‌طور مستقیم به تصویب می‌رسد و البته در صورت اختلاف نظر بین مجلس شورای اسلامی و شورای نگهبان،

ممکن است پذیرش نظر یکی از آن‌ها و تصویب و تأیید قانون در مجمع تشخیص مصلحت نظام صورت گیرد. این معنای خاص قانون است. در معنای کلی و عام، قانون یعنی تمام مقررات و نظامات مصوب مقامات صالح و صاحب اختیار حاکمیتی به منظور وضع این قبیل مقررات. بنابراین، معنای عام، علاوه بر قانون به معنای خاص، آئین‌نامه، تصویب‌نامه و بخشنامه را نیز شامل می‌شود.

انواع قانون

حداقل دو دسته قانون در هر کشوری وجود دارد که شامل قانون اساسی و قانون عادی است. مهم‌ترین قانون هر کشوری، که قانون مادر آن کشور به حساب می‌آید، قانون اساسی است و بقیه قوانین را قانون عادی می‌نامند. در کشور ما به‌طور کلی سلسله‌مراتب قوانین و مقررات پذیرفته‌شده و قوانین به معنای عام از نظر اهمیت و اعتبار به ترتیب عبارتند از:

۱. قانون اساسی؛
۲. قانون عادی؛
۳. آئین‌نامه‌های اجرایی و مصوبات دولت؛
۴. بخشنامه‌های دستگاه‌های اجرایی.

رویه قضایی

رویه قضایی، در اصطلاح حقوق، عبارت است از عرف ویژه قاضیان در ارائه راه حل حقوقی در خصوص مسئله‌ای معین. این عرف، همانند هر عرف دیگری، از تکرار صدور رأی در آن مسئله پدید می‌آید.

اقامه دعوی

❖ شرایط اقامه دعوی

دعوی در لغت معانی متعددی دارد، از جمله: خواستن، ادعا کردن و دادخواهی. به موجب قانون اساسی، دادخواهی حق مسلم افراد است و هرکس می‌تواند، به منظور دادخواهی، به دادگاه رجوع کند. به عبارت دیگر، هرگاه دو یا چند نفر درباره وجود حق یا چگونگی اجرای آن اختلاف داشته باشند، هرکدام از آنها می‌تواند در دادگاه صالح رفع این اختلاف را بخواهد. در این هنگام دعوی محقق شده است.

در امور مدنی و غیرکیفری، کسی که از دادگاه درخواست رسیدگی می‌کند «مدعی» یا «خواهان» نامیده می‌شود و به طرف مقابل او «مدعی علیه» یا «خوانده» می‌گویند.

اختیار دادخواهی را در صورتی می‌توان به کار برد که این سه شرط در دادخواه جمع باشد:

۱. داشتن نفع؛
۲. داشتن اهلیت؛
۳. داشتن سمت.

❖ چگونگی اثبات دعوی

وظیفه اثبات دعوی

پس از آنکه دلایل کافی در محکومیت «مدعی علیه» به دست آمد و تا حدودی معلوم شد ارتکاب جرم توسط او صورت گرفته است، به مدعی علیه «متهم» گفته می‌شود. وقتی که حکم قطعی برای متهم صادر شد، او را «مجرم» می‌گویند.

در امور کیفری، طرح شکایت نیازمند فرم خاصی نیست و می‌توان در اوراق عادی نیز شکایت را نوشت و ارائه کرد، ولی در بیشتر امور مدنی یا حقوقی، طرح دعوی نیازمند پرکردن فرم چاپی مخصوصی است که «برگ دادخواست» نامیده می‌شود.

ادله اثبات دعوی

دلایل مختلفی وجود دارد که خواهان یا شاکی می‌توانند با استناد به آن‌ها دعوی خود را به اثبات برسانند. از مهم‌ترین دلایلی که وجود دارد، می‌توان به اقرار، اسناد، سوگند، علم قاضی و شهادت شهود اشاره کرد.

۱. اقرار: به موجب قانون مدنی، اقرار خبردادن به حقی است برای غیر و به ضرر خود؛ اقرارکننده باید بالغ و عاقل و مختار باشد، بنابراین اقرار صغیر و مجنون در حال دیوانگی و غیرقاصد مؤثر نیست.

۲. سند: در قانون مدنی سند عبارت است از هر نوشته‌ای که در مقام دعوی یا دفاع قابل استناد باشد. سند بر دو نوع است: رسمی و عادی؛ اسنادی که در اداره ثبت اسناد و املاک و دفاتر اسناد رسمی یا در نزد

سایر مأمورین رسمی در حدود صلاحیت آن‌ها بر طبق مقررات قانونی تنظیم شده باشد، رسمی و سایر اسناد نیز عادی تلقی می‌شود.

۳. **شهادت:** عبارت از بیان اطلاعاتی است که شخص به‌طور مستقیم از واقعه دارد. برای شاهد، بلوغ، عدالت، ایمان و طهارت مولد شرط است. عدالت شاهد باید به یکی از طرق شرعی برای دادگاه احراز شود. شهادت کسی که نفع شخصی به‌صورت عین یا منفعت داشته باشد و نیز شهادت کسانی که تکدی را شغل خود قرار دهند پذیرفته نمی‌شود.

۴. **سوگند:** اخبار به‌حق است، برای خود و به زیان دیگری، با گواه گرفتن خداوند به‌راست‌گویی خویش.

۵. **علم قاضی:** امروزه اصل بر آزادی قاضی در ارزیابی دلایل است تا بتواند تصمیم خود را بر مبنای ندای وجدانی خویش استوار سازد. این همان است که در اصطلاح حقوقی از آن به اقناع وجدان قاضی تعبیر می‌شود. سیستم اقناع وجدان نیز محدودیت‌هایی دارد و آزادی قاضی در ارزیابی دلایل، به معنای خودرأیی و استبداد قاضی نیست.

چگونگی مراجعه به دادگستری

به اختلافاتی که بین اشخاص حقیقی و حقوقی به وجود می‌آید، و برای حل آن‌ها به قوه قضایی مراجعه می‌شود، امور قضایی می‌گویند. به اختلافاتی که در حد ارتکاب جرم باشد، و اموری که در آن‌ها صحبت از جرم و مجازات باشد، امور کیفری اطلاق می‌شود و اختلافات غیر آن را امور حقوقی می‌نامند.

برای حل و فصل امور کیفری باید به تنظیم شکوائیه اقدام کرد، اما برای حل و فصل امور حقوقی باید به تنظیم و تکمیل فرم دادخواست مبادرت ورزید. شکوائیه فرم خاصی نمی‌خواهد و در کاغذهای معمولی نیز می‌توان شکایت را نوشت و به دادسرا ارائه کرد، اما دادخواست را باید در فرم مخصوصی نوشت که دادگستری تهیه کرده و در سراسر کشور یکسان است. پس از تنظیم دادخواست، باید به دادگاه‌های حقوقی مراجعه کرد. در امور حقوقی، دادسرا دخالتی ندارد.

تقسیمات کشوری شامل روستا، دهستان، شهر، بخش، شهرستان، استان و... است. حوزه‌های قضایی نیز بر تقسیمات کشوری منطبق است. در «بخش»، دادگاهی به نام «دادگاه عمومی بخش» وجود دارد که وظیفه‌اش رسیدگی به امور کیفری و حقوقی است و در بعضی موارد نیز به جای بازپرس اقدام می‌کند، اما در «شهرستان»، در صورت وجود تشکیلات قضایی، وجود دادسرا الزامی است و در هر شهرستان دادسرا در معیت دادگاه عمومی انجام وظیفه می‌کند.

وظیفه دادسرا انجام تحقیقات مقدماتی در امور کیفری است. مقامات قضایی دادسرا عبارتند از دادستان، معاون دادستان، بازپرس و دادیار. در دادسرا دلایل علیه متهم جمع‌آوری می‌شود. در صورتی که ارتکاب جرم از سوی متهم احراز شود، دادسرا اقدام به صدور «قرار مجرمیت» می‌کند. پس از تأیید دادستان، «کیفرخواست» برای متهم تنظیم می‌شود.

سپس پرونده برای رسیدگی و صدور حکم و تعیین مجازات به دادگاه‌های عمومی ارسال می‌شود. در هر شهرستان دادگاه‌های عمومی به عمومی جزایی و عمومی حقوقی تقسیم می‌شود. پرونده‌هایی که از دادسرا ارسال شده، به دادگاه عمومی جزایی ارجاع می‌شود که بررسی و رسیدگی و صدور حکم را برعهده دارد. در صورتی که دادگاه دلایل را کافی دید و به اقرار وجدانی رسید، حکم محکومیت متهم را صادر می‌کند. پس از قطعی شدن حکم صادرشده، پرونده برای اجرای حکم مجدداً به دادسرا اعاده می‌شود و دادسرا وظیفه اجرای حکم را برعهده دارد.

کج‌روی، جرم و مجازات

کج‌روی رفتار شکننده هنجار است، البته تعریف‌های متفاوتی از آن ارائه شده است، از جمله رفتار منع شده یا مشمول اهرم‌های کنترل اجتماعی، رفتار ناهمنوا با هنجارهای اجتماعی، رفتار شکننده هنجار، یا رفتاری که قواعد، برداشت‌ها یا توقعات هنجاری نظام‌های اجتماعی را نقض می‌کند. تعریف جرم در ظاهر ساده به نظر می‌رسد، اما در عمل مشکل است. برای شناخت جرم، شناخت نسبی از فرد و جامعه و قانون لازم است. افراد بشری در کنار هم جامعه را تشکیل می‌دهند و جامعه نیز مجموعه‌ای از همان افراد است. برای نظم‌دادن به این مجموعه عظیم افراد، یعنی جامعه، وجود قانون ضروری است. اما قانون‌گذار این تعریف را از جرم ارائه داده است: «هر رفتاری، اعم از فعل یا ترک فعل، که در قانون برای آن مجازات تعیین شده است، جرم محسوب می‌شود.»

عناصر و ارکان جرم

برای اینکه عملی جرم شناخته شود، لازم است سه رکن یا سه عنصر اصلی را داشته باشد. اگر یکی از این سه رکن یا سه عنصر اصلی وجود نداشته باشد، جرمی صورت نگرفته است. این سه رکن عبارت است از:

۱. رکن قانونی؛

۲. رکن مادی؛

۳. رکن معنوی.

مجازات

عکس‌العمل جامعه است در قبال پدیده‌های مجرمانه، که از طریق دادگاه‌های صالح و به موجب قانون صورت می‌گیرد.

ویژگی‌ها و اهداف مجازات

مجازات دارای ویژگی‌های متعددی است که از میان آن‌ها می‌توان به این موارد اشاره کرد:

۱. همان‌طور که مجرم در اثر جرم به جامعه و دیگران ضرر و آسیب زده است،

مجازات نیز به دنبال آسیب‌رسانی به مجرم است.

۲. مجازات به دنبال این است که در مجرم هراس ایجاد کند تا مجدداً مرتکب جرم

نشود و اشخاص دیگری را نیز که فکر مجرمانه در سر دارند بترساند.

۳. مجرم، با ارتکاب جرم، جامعه را تحقیر کرده است، در نتیجه مجازات نیز باید

تحقیر در پی داشته باشد.

۴. مجازات، در بعضی موارد، برای جبران ضرر و زیان وارده به دیگران در پی وقوع جرم است.

۵. اصلاح و تربیت مجرم، و اجرای عدالت نیز از اهداف مجازات است.

انواع مجازات شرعی

۱. حدود؛

۲. قصاص؛

۳. دیه؛

۴. تعزیرات.

جرایم پرتکرار و خطرآفرین

امروزه همگام با پیشرفت‌های چشمگیر و بزرگ صنعتی و علمی در سطح جهان، یکی از مسائل و معضلات بزرگی که جامعه‌های انسانی و کشورهای جهان با آن روبه‌رو هستند، رشد و گسترش روزافزون پدیده مجرمانه، یعنی بزه، کژمداری و بزه‌کاری و به بیان دیگر، هرگونه عمل خلاف و ناقض مقررات قوانین، معیارها و هنجارهای ارزشی در جوامع است.

❖ مواد اعتیادآور

مواد اعتیادآور محدود به مواد مخدر نیستند، هرچند بیشتر آن‌ها مواد مخدر است که تبعات مخرب بسیاری برای فرد و خانواده و اجتماع در پی دارد. از مهم‌ترین مواد اعتیادآور می‌توان به مشروبات الکلی، مواد مخدر سنتی و مواد مخدر صنعتی اشاره کرد.

علل گرایش به مواد مخدر

باید دانست که علل مختلفی موجب گرایش افراد به مواد اعتیادآور است. ناراحتی‌ها و مشکلات جسمانی و روحی روانی از جمله آن‌هاست، حتی بیدار ماندن در شب‌های امتحان نیز ممکن است زمینه‌ای باشد برای نفوذ دوستان ناباب و معرفی مواد مختلفی برای استعمال که منشأ آلودگی به انواع مواد اعتیادآور هستند. برای ورود به هر مرحله باید از دروازه آن وارد شد و باید دانست که دروازه ورود به مواد مخدر، سیگار است. این سخن به معنی آن نیست که همه کسانی که سیگار می‌کشند دچار اعتیادند، بلکه به معنای آن است که شخصی که سیگار می‌کشد، دروازه ورود مواد مخدر به خودش را گشوده است و مواد مخدر در چنین افرادی سریع‌تر نفوذ می‌کند. یکی از دلایل گرایش افراد و به‌خصوص جوانان به انواع مواد اعتیادآور، ناآگاهی آن‌ها به مواد اعتیادآور و صدمات و نتایج استفاده از این مواد است.

معایب و صدمات مواد اعتیادآور

۱. علاوه بر زیان‌های جسمی، روانی و اقتصادی فردی، مواد مخدر اقتصاد ملت‌ها و کل جهان را بیمار کرده است.
۲. افراد درگیر مواد اعتیادآور، به‌دلیل وابستگی جسمی و روانی زیادشان به این مواد و نیازشان به آن‌ها، برای تأمین هزینه‌های آن، ناچار به فروش دارایی‌های خود می‌شوند.
۳. سبب ارتکاب جرائم مختلف و صدمات و خسارات مادی و معنوی به خود فرد

و اطرافیان و بستگان و جامعه می‌شود.

۴. الکل نیز جزو مواد اعتیادآور است و مهم‌ترین تأثیر آن زیانی است که به کبد وارد می‌کند.

❖ جرائم منافی عفت

جرائمی را که برخلاف عفت عمومی هستند، جرائم منافی عفت می‌گویند. این جرائم مصادیق مختلفی مانند زنا، لواط، همجنس‌بازی، روابط نامشروع با جنس مخالف و... دارد. در سنین جوانی و نوجوانی تمایل به داشتن دوست یا دوستانی از جنس مخالف ممکن است وجود داشته باشد، اما جوانان و نوجوانان عزیز باید بدانند که دوستی‌های خیابانی و روابط نامشروع با جنس مخالف، آغاز مسیر خطرناکی است که ممکن است به جرائم گوناگونی مانند آدم‌ربایی و تجاوز و مجازات‌های سنگینی مثل اعدام، سنگسار، شلاق، زندان و... منتهی شود.

❖ مزاحمت با دستگاه‌های مخابراتی

تلفن ثابت و همراه و گوشی‌های متنوع و سایر تجهیزات و دستگاه‌های مخابراتی و ارتباط جمعی در راستای ایجاد نظم و امنیت برای بشر ایجاد و اختراع شده‌اند و هدف آن‌ها خدمت به مردم است، نه ایجاد مزاحمت، ولی متأسفانه افرادی این وسایل را تبدیل به ابزار ایجاد مزاحمت و سلب آسایش دیگران می‌کنند.

ایجاد این‌گونه مزاحمت‌ها محدود به تماس تلفنی نیست و علاوه بر آن، از طریق پیامک، بلوتوث و شبکه‌های اجتماعی هم ممکن است محقق شود. جوانان عزیز باید بدانند که پیامک‌های ارسالی تا ماه‌ها بعد از ارسال، در دستگاه‌های رایانه‌ای مخابرات، حفظ می‌شود و باقی می‌ماند و قابل استعلام است. تماس‌های تلفنی نیز ثبت می‌شود و علاوه بر شناسایی سریال گوشی تلفن همراه، مکان صحبت فرد و زمان و ساعت تماس‌ها و شماره‌های طرفین نیز قابل استعلام و دستیابی است. مجرمان فراری را از این طریق می‌توان شناسایی کرد. گوشی‌های به سرقت رفته نیز این‌گونه ردیابی می‌شود.

مسئولیت کیفری در فضای سایبری

باید دانست که هر رفتار ضدرایانه و موضوعات مرتبط با آن، که قانون برای آن کیفر تعیین کرده، جرم رایانه‌ای است. با توجه به نفوذ روزافزون رایانه و اینترنت در سراسر جهان، در مدت‌زمان بسیار کوتاه، یک خبر یا یک عکس و فیلم به سرعت در تمام دنیا پخش می‌شود و این گستردگی و سرعت تبادل اطلاعات، ابزاری است برای تحلیل تبعات منفی احتمالی به افراد مختلف.

ویژگی‌ها و خصوصیات فضای سایبری

فضای سایبری ویژگی‌هایی عمومی دارد که آن را از سایر فضاها متمایز می‌کند و از میان آن‌ها می‌توان به گسترده بودن، جهان‌شمول بودن، پوشیده بودن، گزینشی بودن اطلاعات و نیز کنترل‌ناپذیر بودن اشاره کرد.

اینترنت، برخلاف سایر رسانه‌ها، دنیایی در کنار دنیای واقعی ایجاد کرده است که فاقد هرگونه حدومرز تعیین‌کننده است. پوشیده‌بودن فضای سایبری به معنای این است که فضای سایبری فضایی مخفی است. از جمله ویژگی‌های جرائم سایبری، درمقایسه با جرائم محیط واقعی، می‌توان به مجاورت‌نداشتن مرتکب و بزه‌دیده، فراوانی جرم و بزه‌دیدگان، سهولت ارتکاب جرم و پدیده مجرمانه، وسعت ضرر ناشی از جرم، و مشکلات کشف و تعقیب و تحقیق جرائم اشاره کرد.

❖ درگیری و ضرب و جرح

انسان باید در برخورد با دیگران مراقب رفتارهایش باشد. در فرمایشات معصومین (س) و اولیای دین و مذهب ما، بر مدارا با مردم و خوش رفتاری تأکید شده است. در صورتی که فردی با دیگران درگیر و مرتکب ضرب و جرح شود، علاوه بر پرداخت دیه، ممکن است از بابت جنبه عمومی جرم نیز به شلاق و زندان محکوم شود.

باید دانست که به همراه داشتن چاقو، پنجه‌بوکس، زنجیر، اسپری، شوکر و دیگر سلاح‌های سرد و گرم نیز جرم محسوب شده و موجب مجازات است. علاوه بر آن، ممکن است به جرم دیگری منجر شود. تمام این موارد در سوابق کیفری ثبت می‌شود و آینده شغلی و اجتماعی افراد را تحت تأثیر قرار می‌دهد. این جرائم در سنین نوجوانی بیشتر اتفاق می‌افتد.

❖ توهین و فحاشی و افترا

هر حرف یا اقدامی که باعث خوار و خفیف شدن شخصیت دیگران شود توهین تلقی می‌شود. فحاشی نیز دشنام‌دادن به دیگری است. افترا یعنی نسبت‌دادن عمل مجرمانه به دیگری. همه این موارد طبق قانون جرم است و مجازات دارد. شاید دیگران به ما فحاشی یا توهین کنند یا افترا بزنند و عمل مجرمانه‌ای به ما نسبت بدهند، ولی ما حق نداریم در پاسخ به آن‌ها مرتکب همین اعمال بشویم، بلکه می‌توانیم از آنان شکایت کنیم. اگر ما نیز برخلاف قانون و به‌صورت غیرعقلانی همان جرائم را مرتکب شویم، محکوم خواهیم شد.

❖ رانندگی بدون گواهینامه و بیمه‌نامه و تصادفات رانندگی

رانندگی با وسایل نقلیه، مانند موتورسیکلت، اتومبیل، تراکتور و غیره، نیازمند گواهینامه است. رانندگی بدون گواهینامه، جرم و مشمول مجازات است. نکته بسیار مهم‌تر این است که همه وسایل نقلیه نیازمند بیمه‌نامه مناسب هستند و بدون بیمه‌نامه نباید با آن‌ها رانندگی کرد، چراکه در صورت وقوع تصادف با آن وسایل، مقصر، علاوه بر تحمل مجازات جنبه عمومی، به پرداخت دیه نیز محکوم خواهد شد.

در صورتی که کسی در اثر تصادف بمیرد، قانون‌گذار برای راننده مقصر شش ماه تا سه سال حبس در نظر گرفته است. در تصادفات رانندگی، سه عامل جاده و خودرو و عامل انسانی ممکن است نقش داشته باشند، ولی در کشور ما بیشتر بر عامل انسانی تأکید می‌شود.

❖ تخریب و احراق

تخریب اموال مردم و آتش زدن اموال در قانون جرم محسوب می‌شود. در سنین جوانی و نوجوانی، برخی افراد به لحاظ اجتماعی و فرهنگی ممکن است سعی کنند مکان یا وسیله‌ای را آتش بزنند. این رفتار به سرمایه‌های کشور آسیب می‌رساند و اموال عمومی را از بین می‌برد. همه این موارد جرم محسوب می‌شود و مجازات در پی دارد.

❖ جعل و تزویر

جعل و تزویر به معنای ساختن هر چیز مثل سند، نوشته یا ساختن مهر به یکی از طرق پیش‌بینی شده در قانون است که برخلاف حقیقت و به ضرر دیگری باشد. علاوه بر جعل اسناد دولتی و غیردولتی، جعل اسکناس و احکام دادگاه و دست‌خط مسئولان و کارکنان دولتی و سایر نوشته‌ها و استفاده از آن‌ها نیز جزو همین جرائم محسوب می‌شود. به بعضی از این جرائم، که بیشتر به سنین جوانی مرتبط است، اشاره می‌شود:

ماده ۵۳۸ قانون مجازات اسلامی مقرر می‌دارد هرکس شخصاً یا توسط دیگری، برای معافیت خود یا شخص دیگری از خدمت دولت یا نظام وظیفه برای تقدیم به دادگاه گواهی پزشکی به اسم طبیب جعل کند، به حبس از ۶ ماه تا یک سال یا به ۳ تا ۶ میلیون ریال جزای نقدی محکوم خواهد شد. تغییر در مشخصات اوراق هویتی مانند دستکاری در شناسنامه نیز جرم محسوب می‌شود و مشمول مجازات است. این موارد، علاوه بر مجازات، تبعات دیگری مانند محرومیت از حقوق اجتماعی نیز برای مرتکب در پی خواهد داشت.

آثار و تبعات ارتکاب جرائم

هرکس که مرتکب جرمی شود، باید آثار و تبعات آن را نیز تحمل کند. از بین آن‌ها به مهم‌ترین موارد به اختصار اشاره می‌شود:

❖ مجازات

اولین و سریع‌ترین اثری است که بر مجرمان و مرتکبان جرائم تحمیل می‌شود. هرکسی که مرتکب جرم شود به مجازات قانونی محکوم خواهد شد. همان‌طور که قبلاً گفته شد، مجازات بر طبق قوانین کشور ما چهار دسته است که شامل حد، قصاص، دیه و تعزیر می‌شود.

❖ تشکیل سوء پیشینه کیفری

هرکسی که به سبب ارتکاب جرم مجازات شود، در سامانه‌های الکترونیکی ثبت سبج کیفری دادگستری، سوابق او ثبت و منعکس می‌شود و تا پایان عمر او در این سامانه‌ها باقی می‌ماند و قابل استعلام است. بعضی از محکومیت‌ها موجب محرومیت فرد از حقوق اجتماعی نیز می‌شود.

❖ سایر تأثیرات فردی خانوادگی و اجتماعی

علاوه بر تحمیل مجازات به مجرم و تشکیل سوء پیشینه کیفری برای او، تبعات فردی و خانوادگی و اجتماعی متعدد دیگری نیز بر مجرم تحمیل می‌شود. آبروی مجرم در معرض خطر قرار می‌گیرد و موقعیت خانوادگی و اجتماعی اش نیز از دست می‌رود، لذا بهترین اقدام، برای گرفتار نشدن به این‌گونه تبعات، پیشگیری از جرم است.

راه‌های پیشگیری از جرائم و دعاوی

۱. پایبندی به اخلاق و دین و مذهب؛
۱۰. جلوگیری از کنجکاوی‌های نابجا؛
۲. تحکیم خانواده؛
۱۱. پرهیز از آموزه‌های غلط؛
۳. احترام به قانون و جامعه؛
۱۲. ترغیب به صلح و سازش و گفت‌وگو؛
۴. نصیحت‌پذیری؛
۱۳. اعتماد به والدین و ناصحان؛
۵. خوش‌باور نبودن؛
۱۴. مشارکت فعال و آگاهانه در جامعه؛
۶. کنار گذاشتن دوستان ناباب؛
۱۵. پرهیز از محیط‌های آلوده؛
۷. امر به معروف و نهی از منکر؛
۱۶. افزایش سطح دانش؛
۸. مشاوره قبل از اقدام حقوقی؛
۱۷. حفظ حجاب؛
۹. حفاظت از اموال؛
۱۸. ایجاد آرامش در خانواده.

بخش دوم: سواد مالی

سواد مالی یکی از مفاهیم نوین اقتصادی است که بسیاری از نظریه‌پردازان اقتصادی بر آن تمرکز کرده و درباره اهمیت آن گفته و نوشته‌اند. این دانش به افراد کمک می‌کند تا، با انتخاب‌های مالی صحیح، بتوانند با اطمینان سرمایه خود را مدیریت کنند و افزایش دهند. اگر در زمینه مالی باسواد باشید، می‌توانید درآمدها را هم‌زمان به اهداف مختلف از جمله هزینه‌های جاری، پس‌انداز، بازپرداخت بدهی و... اختصاص دهید.

تعریف سواد مالی

سواد مالی را می‌توان «توانایی فرد در استفاده از دانش و مهارتش برای مدیریت اثربخش منابع مالی خود به‌منظور امنیت مالی در طول عمر» تعریف کرد.

اهمیت برنامه‌ریزی مالی

برنامه‌ریزی مالی به معنای فرایند مدیریت پول برای دستیابی به رضایت اقتصادی است. برنامه‌ریزی موجب کنترل موقعیت مالی می‌شود. هر فرد و خانواده‌ای موقعیت مالی منحصر به فردی دارد، بنابراین ضروری است فعالیت‌های مالی به‌صورت دقیق و شخصی برنامه‌ریزی شود.

مراحل برنامه ریزی مالی

۱. تعیین موقعیت مالی کنونی؛
۲. هدف‌گذاری مالی؛
۳. شناسایی گزینه‌های گوناگون؛
۴. ارزیابی گزینه‌های گوناگون؛
۵. ایجاد و اجرای برنامه عملیاتی همه‌جانبه؛
۶. بررسی، ارزیابی و تجدیدنظر در برنامه مالی.

بخش سوم: امور مالیاتی

مالیات

مالیات به زبان ساده به معنای پولی است که دولت، برای تأمین هزینه‌های خود، از اشخاص دریافت می‌کند، به بیان دیگر، مالیات مبلغی است که دولت براساس قانون و به منظور تقویت عمومی حکومت و تأمین مخارج عامه از اشخاص، شرکت‌ها و مؤسسات می‌گیرد.

انواع مالیات: در قانون مالیات به دو بخش تقسیم می‌شود:

۱. **مستقیم:** مالیات‌هایی هستند که از مؤدیان در هنگام تحصیل درآمد یا دارایی اخذ می‌شود. براساس قانون، مالیات‌های مستقیم به دو بخش اصلی تقسیم می‌شود: ۱. مالیات بر دارایی؛ ۲. مالیات بر درآمد.

❖ مالیات بر دارایی: قبلاً شامل مالیات سالانه املاک، مستغلات مسکونی خالی، مالیات بر اراضی بایر، مالیات بر ارث و حق تمبر بود که در اصلاحات صورت گرفته در قانون، مواد مربوط به مالیات سالانه املاک، مالیات مستغلات مسکونی خالی و مالیات بر اراضی بایر حذف شد، پس مالیات بر دارایی شامل مالیات بر ارث و حق تمبر است.

❖ مالیات بر ارث: مالیاتی است که براساس قانون بر اموال باقی مانده از فوت شخصی اعم از فوت واقعی یا فرضی تعلق می‌گیرد.

❖ حق تمبر: مالیاتی است که برای الصاق و ابطال تمبر برای اسناد و مدارک از مؤدی گرفته می‌شود.

۲. غیر مستقیم: مالیات‌هایی هستند که پرداخت‌کننده آن برای سازمان امور مالیاتی ناشناخته است. به عبارت دیگر، مالیات‌های غیر مستقیم مالیات‌هایی هستند که به‌طور غیر مستقیم بر قیمت کالاها و خدمات اضافه و بر مصرف‌کننده نهایی تحمیل می‌شود، که مشتمل بر مالیات وصولی در مبادی ورودی یا فروش در داخل است. مالیات‌های غیر مستقیم عبارتند از:

۱. مالیات بر تولید و واردات؛
۲. مالیات بر خرید و فروش.

انواع مالیات غیر مستقیم

- انواع مالیات بر تولید و واردات

۱. مالیات بر حقوق گمرکی؛
۲. مالیات بر سود بازرگانی؛
۳. مالیات بر حق ثبت سفارش کالا؛
۴. مالیات بر واردات اتومبیل؛
۵. مالیات بر حق ثبت.

- انواع مالیات خرید و فروش

۱. مالیات بر فرآورده‌های نفتی؛
۲. مالیات بر تولید الکل طبی و بهداشتی؛
۳. مالیات بر فروش سیگار؛
۴. مالیات بر اتومبیل؛
۵. مالیات بر نقل و انتقال اتومبیل.

مالیات بر درآمد نیز شامل مالیات بر درآمد املاک، مالیات بر درآمد کشاورزی، مالیات بر درآمد حقوق، مالیات بر درآمد مشاغل، مالیات بر درآمد اشخاص حقوقی، مالیات بر درآمد اتفاقی و مالیات بر جمع درآمد ناشی از منابع مختلف است.

مالیات بر درآمد وسایل نقلیه

۱. **مشمولان مالیات:** تمام دارندگان وسایل نقلیه عمومی نظیر دارندگان تاکسی، مینی‌بوس، اتوبوس، وانت‌بار، کامیون و...، مشمول مالیات این بخش از صاحبان درآمد هستند.

۲. **نحوه تعیین درآمد مشمول مالیات:** در تعیین درآمد مشمول مالیات، عوامل مختلفی نظیر نوع و مدل اتومبیل مدنظر است که هر ساله طی توافقی میان سازمان امور مالیاتی با اتحادیه مربوطه تعیین می‌شود.

۳. **نرخ مالیات بر درآمد وسایل نقلیه:** باتوجه به اینکه مالیات بر درآمد این دسته از مؤدیان طی توافق سازمان امور مالیاتی با اتحادیه مربوط برای تمام دارندگان وسایل نقلیه تعیین می‌شود، قطعی است و فقط برای آن دسته از مؤدیانی که در موعد قانونی به ارائه اظهارنامه اقدام نکرده‌اند، رسیدگی به صورت علی‌الرأس انجام می‌شود.

۴. **تکلیف مؤدیان:** مؤدیان مالیاتی مکلف‌اند در تیرماه هر سال به ارائه اظهارنامه مالیاتی برای عملکرد سال قبل اقدام کنند.

۵. جرائم مالیاتی:

۱. جریمه ارائه‌ندادن اظهارنامه در موعد مقرر، معادل ۱۰٪ مالیات قطعی شده.
۲. جریمه دیرکرد، معادل ۲/۵٪ مالیات، به‌ازای هرماه تأخیر از تاریخ سررسید پرداخت.

مالیات بر ارزش‌افزوده در قانون

مالیات بر ارزش‌افزوده به تمام کالاها و خدماتی تعلق می‌گیرد که در برابر پول در داخل کشور دادوستد می‌شوند، به‌جز ۱۷ قلم کالای ذکرشده در ماده ۱۲ این قانون که معاف از پرداخت مالیات هستند.

مشمولان مالیات چه افرادی هستند؟ مطابق با ماده یک قانون مالیاتی کشور، مشمولان مالیات عبارتند از:

۱. هر شخص حقیقی مقیم ایران نسبت به کلیه درآمدهایی که در ایران یا خارج از ایران تحصیل کند.
۲. کلیه مالکان، اعم از اشخاص حقیقی و حقوقی، نسبت به اموال یا املاک خود واقع در ایران.
۳. هر شخص حقیقی ایرانی مقیم خارج از ایران نسبت به کلیه درآمدهایی که در ایران تحصیل کند.
۴. هر شخص حقوقی ایرانی نسبت به کلیه درآمدهایی که در ایران یا خارج از ایران تحصیل کند.
۵. هر شخص غیرایرانی (اعم از حقیقی یا حقوقی) نسبت به درآمدهایی که در ایران تحصیل کند و همچنین نسبت به درآمدهایی که بابت

- واگذاری امتیازات یا سایر حقوق خود یا تعلیمات و کمک‌های فنی یا
واگذاری فیلم‌های سینمایی (که به‌عنوان بها یا حق نمایش یا هر عنوان
دیگر عاید آن‌ها می‌گردد) از ایران تحصیل کند.
- اشخاص غیرمشمول قانون مالیات‌های مستقیم: مطابق ماده ۲،
افراد زیر مشمول پرداخت‌های مربوط به قانون مالیات‌های مستقیم نیستند:
۱. وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و شهرداری‌ها؛
 ۲. دستگاه‌هایی که بودجه آن‌ها به‌وسیله دولت تأمین می‌شود.

بخش چهارم: بیمه

تعریف بیمه

بیمه عقدی است که به موجب آن، یک طرف تعهد می‌کند (بیمه‌گر) در ازای دریافت وجه یا وجوهی (حق بیمه) از طرف دیگر (بیمه‌گذار)، در صورت وقوع یا بروز حادثه، خسارت وارده بر او را جبران کند یا وجه معینی بپردازد.

تقسیم‌بندی بیمه‌ها

۱. بیمه‌های تعاونی: هدف مؤسسان این بیمه‌ها کسب سود نیست.
۲. بیمه‌های اجتماعی (اجباری): کارفرما، کارگر و سازمان‌های ذی‌ربط (از جمله تأمین اجتماعی، خدمات درمانی و...) سه عنصر اصلی بیمه‌های تأمین اجتماعی را تشکیل می‌دهند.
۳. بیمه‌های بازرگانی (اختیاری): بیمه‌هایی اختیاری محسوب می‌شوند که انواع پوشش‌های بیمه‌ای را به بیمه‌گذاران ارائه می‌دهند.

براساس ماده ۱۴۸ قانون کار، تمام کارفرمایان ملزم به بیمه‌کردن کارکنان خود هستند. به عبارت دیگر، هر کارمندی حق دارد از اولین روزی که شروع به کار می‌کند، تحت پوشش بیمه قرار بگیرد. حق بیمه معادل ۳۰ درصد از حقوق کارمند است که ۲۳ درصد آن را کارفرما

پرداخت می‌کند و مابقی از حقوق ماهانه کسر می‌شود. براساس قوانین بیمه، کارفرما در صورت پرداخت نکردن حق بیمه کارمندان در زمان مقرر، جریمه می‌شود، بنابراین یکی از مهم‌ترین وظایف کارفرما بیمه کردن کارمندان است که در ادامه مراحل آن را بررسی می‌کنیم. هر کارفرما بعد از راه‌اندازی کسب‌وکار خود حداکثر تا ۱۵ روز وقت دارد برای دریافت کد کارگاهی بیمه و بیمه کردن کارکنان خود به نزدیک‌ترین شعبه سازمان تأمین اجتماعی مراجعه کند.

اخذ کد کارگاهی بیمه

هر مجموعه و کسب‌وکاری که به هر شکلی کارمند و نیروی کار دارد، باید در اسرع وقت به بیمه کردن کارکنان خود اقدام کند و هرگونه توافق برخلاف این امر، اعتباری نخواهد داشت. به همین دلیل، تمام مجموعه‌ها و کسب‌وکارها در شروع فعالیت مجموعه، باید در اداره بیمه، پرونده تشکیل دهند و به دریافت کد کارگاهی بیمه اقدام کنند. کد کارگاهی بیمه یک شماره ۱۰ رقمی است. به هر کارگاهی که دارای کارفرما و افراد بیمه شده‌ای است که در آن کار می‌کنند و حقوق می‌گیرند، یک کد کارگاهی ویژه تعلق می‌گیرد.

پیمانکاران

در مواردی که کارفرما کار را به صورت مقاطعه به اشخاص حقیقی یا حقوقی واگذار می کند، رعایت موارد زیر در راستای اجرای ماده ۳۸ قانون تأمین اجتماعی ضروری است:

۱. کارفرما (واگذارنده کار) در متن قرارداد پیمانکار (مقاطععه کار) را متعهد می کند که کارکنان خود و همچنین کارکنان پیمانکار فرعی را نزد سازمان تأمین اجتماعی بیمه کند و کل حق بیمه را بپردازد.

۲. کارفرما (واگذارنده کار) در مورد قراردادهای غیرعمرانی، باید ۵٪ مبلغ ناخالص کارکرد را از هر صورت وضعیت مقاطعه کار کسر کند و نزد خود نگه دارد.
۳. پس از انعقاد قرارداد، یک نسخه از آن باید به وسیله کارفرما (پیمانکار) به نزدیک ترین شعبه سازمان تأمین اجتماعی (واقع در محل اجرای پروژه) تحویل داده شود.

۴. شعبه سازمان تأمین اجتماعی، پس از دریافت قرارداد برای کارگاه و تشکیل پرونده، شماره کارگاه و ردیف پیمان را اختصاص می دهد.

۵. سرانجام پیمانکار صورت دستمزد و مزایای کارکنان شاغل در طرح را در دوره زمانی تعیین شده تنظیم می کند و مابه التفاوت حق بیمه طبق مصوبه مورخ ۱۳۷۰/۱/۲۴ شورای عالی تأمین اجتماعی را پرداخت و سپس مفاد حساب دریافت خواهد کرد.
۶. فردی که تحت پوشش بیمه کارفرما قرار می گیرد، حتماً باید شماره بیمه داشته باشد.

فصل دوم
اشتغال و کارآفرینی

در پایان این فصل از فراگیر انتظار می‌رود:

۱. با برنامه‌ریزی شغلی و اهمیت آن آشنا باشد.
۲. انواع کسب‌وکار را بشناسد.
۳. با اصول و مراحل راه‌اندازی کسب‌وکار کوچک آشنا باشد.
۴. ویژگی‌های کسب‌وکار اینترنتی را بداند.

بخش اول: برنامه‌ریزی و زندگی شغلی

انسان در طول زندگی خود مراحل مختلفی را سپری می‌کند و، به مرور زمان، از مرحله‌ای به مرحله‌ای دیگر منتقل می‌شود. یکی از معیارهای تقسیم‌بندی زندگی براساس زمان و سیر حیات است. ملاک دیگری که زندگی را براساس آن تقسیم‌بندی می‌کنند، وظیفه و شغل است. زندگی شغلی سایر شئون زندگی انسان را تحت تأثیر قرار می‌دهد، اما آنچه اهمیت دارد این است که اغلب افراد از شغل خود راضی نیستند و زندگی شغلی را، که بخش مهمی از زندگی آن‌هاست، همواره با ناراحتی و اضطراب و سردرگمی و ناامنی می‌گذرانند.

یکی از مهم‌ترین دلایل نارضایی از شغل این است که خود افراد در انتخاب شغل نقشی نداشته‌اند و دیگران برای آن‌ها تعریف و انتخاب شغل کرده‌اند.

بسیاری از افراد تصمیم‌های شغلی خود را از طریق مشاهده دنیای اطراف و تلاش برای تطابق خودشان با این دنیا می‌گیرند. بهترین مسیر شغلی، فرایندی است که از درون آغاز می‌شود (یک نوع تکامل خودآگاهی). باید از مهارت‌ها، استعدادها، توانایی‌ها، امکانات و ویژگی‌های منحصربه‌فردتان آگاه شوید، چون این خودآگاهی چرخه‌ای است که فرد را به سمت شغلی رضایت‌بخش هدایت می‌کند. شناخت مهارت‌های انتقال‌پذیر نیز گامی اساسی در برنامه‌ریزی شغلی است.

مهارت‌ها، که در حکم سرمایه منحصربه‌فرد هر شخص است، به سه گروه تقسیم می‌شود: مهارت‌های فنی، مهارت‌های اکتسابی و مهارت‌های انتقال‌پذیر. مهارت‌های فنی مربوط به رشته‌ای تخصصی است و فرد را قادر می‌سازد که یک شغل بخصوص داشته باشد، مانند طراحی فرایندهای شیمیایی، عملیات ساخت تجهیزات و... مهارت‌های اکتسابی در ویژگی‌های شخصی هر فرد، مانند انعطاف‌پذیری، کنجکاری، قدرت تصمیم‌گیری و بهینه‌سازی ریشه دارد. مهارت‌های انتقال‌پذیر، مهم‌ترین نوع مهارت‌ها در توسعه مسیر شغلی است. این مهارت‌ها را می‌توان از حرفه‌ای به حرفه دیگر و از یک حوزه صنعت به حوزه دیگر منتقل کرد. شناخت مهارت‌های انتقال‌پذیر، اولین قدم در خودآگاهی و برنامه‌ریزی شغلی است.

برنامه‌ریزی شغلی

«برنامه‌ریزی شغلی» فرایندی مادام‌العمر است که درطول آن به آینده می‌اندیشیم و درباره اینکه قرار است چه کار کنیم، تصمیم می‌گیریم. بدین ترتیب هر تصمیم بر مبنای تصمیم قبلی گرفته می‌شود و هر انتخاب بر انتخاب‌های بعدی تأثیر می‌گذارد. برنامه‌ریزی‌های شغلی شامل فرایندی است که با هدف‌گذاری و انتخاب اهداف متناسب با شخصیت، علائق و استعدادها ما را به آن چیزی می‌رساند که از زندگی شغلی خود انتظار داریم.

مراحل مختلف برنامه‌ریزی شغلی

۱. شناخت خویشتن و شناسایی علائق، مهارت‌ها، آمال و آرزوها؛
۲. بررسی انواع مختلف احتمالات شغلی؛
۳. انتخاب سمت و سوی شغلی و تعیین اهداف؛
۴. عمل کردن به تصمیمات.

خودشناسی شغلی

خودشناسی شغلی به بررسی سرمایه‌های شخصی مرتبط با اشتغال می‌پردازد. سرمایه‌های شخصی به جنبه‌های مختلفی از قبیل جنبه‌های درون فردی، سرمایه‌های مادی و جنبه روابط فرد اشاره می‌کند.

الف) جنبه‌های درون‌فردی:

۱. رؤیاها؛
۲. ارزش‌ها؛
۳. علایق؛
۴. عقاید؛
۵. شخصیت‌شناسی؛
۶. مهارت‌های عمومی؛
۷. دانش پایه‌ای؛
۸. خصوصیات شخصی.

ب) شناسایی سرمایه‌های مادی: سرمایه‌های مادی، که صاحب آن

هستیم، گاهی به سرمایه‌های اشتغال بدل می‌شود.

ج) شناسایی سرمایه ارتباطی: بخشی از موفقیت، در دنیای پیچیده امروزی، به سیستم حمایتی متشکل از دوستان و آشنایان بستگی دارد. برای داشتن این سیستم، مردم معمولاً با اطرافیان خود ارتباط برقرار می‌کنند و ارتباطات شخصی خود را افزایش می‌دهند. با استفاده از چنین سیستمی، می‌توانید به اطلاعات شغلی موردنیاز خود دست پیدا کنید.

بخش دوم: اصول و انواع کسب‌وکار

روزانه هزاران کسب‌وکار جدید در دنیا متولد می‌شود و هزاران کسب‌وکار می‌میرد. در ایران، سالانه بیش از صد هزار شرکت ثبت می‌شود. این شرکت‌ها کارآفرینان یا مؤسس‌هایی دارند که آن‌ها را تأسیس می‌کنند تا با تولید کالا و خدمات و رفع نیازها و خواسته‌های مردم سود ببرند. کارآفرینان با کار و تلاش خود، از کسب‌وکارها مراقبت می‌کنند که البته این کار چندان آسان نیست، چراکه بسیاری از کسب‌وکارهای نوپا عمر کوتاهی دارند. به تدریج فقط نیمی از آن‌ها از شش سالگی عبور می‌کنند و به کارشان ادامه می‌دهند. با اینکه احتمال از بین رفتن و شکست کسب‌وکار وجود دارد، احتمال موفقیت و سودآوری آن هم کم نیست. همین احتمال است که انگیزه لازم برای شروع فعالیت اقتصادی و پذیرش خطرات آن از سوی کارآفرینان را همواره زنده نگه می‌دارد.

نقش کارآفرینان: کارآفرین کسی است که با نوآوری و خطرپذیری، محصولات جدیدی تولید و عرضه یا راه‌های جدیدی برای تولید کشف می‌کند. کارآفرینان، برای دیدن فرصت‌های کسب‌وکار، بینشی دارند که دیگران از مشاهده آن ناتوان‌اند یا حتی چنان چیزهایی به ذهنشان خطور نمی‌کند. کارآفرینان، برای سرمایه‌گذاری جدید، شجاعتی دارند که دیگران فاقد آن هستند. آن‌ها ایده‌های خود را امیدوارانه به کسب‌وکارهای سودآور تبدیل می‌کنند. عده خاصی از افراد می‌توانند کسب‌وکار جدیدی راه بیندازند. کسی که می‌خواهد کارآفرین باشد، باید ابتکار عمل داشته باشد

مهارت‌های عمومی (۲)

تا بتواند، با جمع کردن عوامل مختلف در کنار هم، کالا یا خدمتی تولید کند. به همین سبب، کارآفرینی به تلاش و کار زیادی نیاز دارد تا کسب و کار را زنده نگه دارد. لازم است کارآفرین، برای گرفتن تصمیم مناسب درباره موقعیت شرکت، پیشنهاد محصول، قیمت گذاری، تبلیغات و استخدام نیروی کار، آگاهی و دانش زیادی داشته باشد. همچنین باید توانایی مالی لازم را برای راه اندازی کسب و کارش داشته باشد و بداند که در آغاز کار ممکن است با موفقیت کمتر یا حتی شکست روبه‌رو شود.

اگرچه هر فردی یکتاست و ویژگی‌های منحصر به فرد خود را دارد، اما کارآفرینان موفق ویژگی‌های مشابهی دارند که آن‌ها را در کسب و کارشان کمک می‌کند:

ویژگی‌های مشترک کارآفرینان موفق

تیزبین	فرصت‌های کسب و کار را زمانی که دیگران شاید متوجه نشوند می‌بینند.
نوآور	ایده‌ها را به محصولات جدید فرایندها و یا کسب و کارهای جدید تبدیل می‌کنند.
ریسک‌پذیر	پس انداز و خوش‌نامی‌شان را با شجاعت و تدبیر به میدان می‌آورند تا فعالیت اقتصادی جدیدی را راه‌اندازی کنند.
خوش بین	کارآفرینان واقع بین هستند اما مطمئن و دلگرم به موفقیت اقتصادی هستند.
پرانگیزه	نظم، انضباط، پایداری، اشتیاق و توانایی حل مسئله را دارند.
یادگیرنده	از کارشناسان، همکاران و مشتریان می‌آموزند و خود را با شرایط بازار وفق می‌دهند.
سازمان دهنده	منابع را به شکل کارایی مدیریت و هماهنگ می‌کنند.

انواع کسب و کار

بیشتر کسب و کارها در ایران به عنوان کسب و کاری شخصی، شرکتی سهامی یا تعاونی مشغول به فعالیت اند. اگر بخواهیم به صورت کلی تفاوت مفهومی

شکل‌های مختلف کسب‌وکار را درک کنیم، باید به این سؤال پاسخ بدهیم که مالک محصول یا کالای نهایی، که به مشتری عرضه می‌شود، کیست؟

❖ نوع اول: کسب‌وکار شخصی

کسب‌وکار شخصی متعلق به یک شخص است. امروزه، در ایران، اغلب کسب‌وکارها شخصی‌اند. بیشتر آن‌ها کوچک‌مقیاس‌اند و در همه نوع فعالیتی، از کشاورزی تا صنعت و به‌ویژه خدمات، حضور دارند. مشاغل خویش‌فرما مانند تعمیر خودرو و لوازم خانگی، بنگاه‌های معاملات ملکی، خرده‌فروشی، کشاورزی، صنعتگری خرد و کارهای هنری از نمونه‌های کسب‌وکار شخصی هستند، حتی در زمینه‌های تخصصی مانند پزشکی، دندان‌پزشکی، وکالت و حسابداری نیز اغلب کسب‌وکارها شخصی‌اند.

مزایای کسب‌وکار شخصی

۱. کنترل اوضاع در دستان شماست؛
۲. فرصت ساخت‌وساز دارید؛
۳. به مردم کمک می‌کنید؛
۴. می‌توانید سبک زندگی انعطاف‌پذیر داشته باشید؛
۵. می‌توانید دنیا را تغییر دهید؛
۶. می‌توانید درآمدها را افزایش دهید.

❖ نوع دوم: کسب‌وکار کوچک

برای شناخت کسب‌وکار کوچک، باید به امکانات، محصولات، تعداد کارکنان و ویژگی‌های این نوع از کسب‌وکار نگاه کنیم. در واقع، کسب‌وکار کوچک کارمندان اندکی دارد و محصولات و خدمات محدودی ارائه می‌کند. شاید، براساس نام کسب‌وکار کوچک، تصور کنید درآمد چنین کارهایی کم است، اما این تصور درست نیست، چراکه کسب‌وکار کوچک ممکن است درآمد زیادی به همراه داشته باشد. تصور نادرست دیگر، درباره کسب‌وکارهای کوچک، این است که آینده آن‌ها را با بزرگ‌شدن توصیف می‌کنند، اما دلیلی ندارد که رشد کسب‌وکار کوچک در توسعه امکانات و استخدام افراد بیشتر یا فعالیت در سطح گسترده‌تر باشد. مشاغلی مانند نانوائی، آرایشگری، آتلیه‌داری، خواربارفروشی آنلاین یا غیر آنلاین و... از کسب‌وکارهای کوچکی هستند که همچنان کوچک، اما پردرآمد، باقی می‌مانند.

مزیت‌های کسب‌وکار کوچک

۱. توانایی پرداختن به کارهای موردعلاقه؛
۲. آزادی زمانی و مکانی؛
۳. رئیس خود بودن؛
۴. انعطاف‌پذیری.

معایب کسب و کار کوچک

۱. مجبور بودن به انجام تمام کارها به تنهایی؛
۲. نداشتن سابقه کار؛
۳. طولانی بودن فرایند اثربخشی در بازار.

چگونگی راه اندازی کسب و کار کوچک

گام اول: ارزیابی اولیه

۱. بهترین نقطه شروع آن است که نقاط قوت و ضعف خود را بشناسید. (نگاه کنید به: مهارت‌های زندگی، بخش خودآگاهی).
۲. در صورت شروع کسب و کار کوچک، خود شما باید تصمیم بگیرید چگونه پروژه‌ها، برنامه‌ها و زمانتان را مدیریت کنید.
۳. صاحبان کسب و کار ناگزیرند با افراد و اقشار مختلفی سروکار داشته باشند.
۴. صاحبان کسب و کار کوچک باید به طور مداوم، به سرعت و در مواقع بحرانی، بتوانند به طور مستقل تصمیم‌گیری کنند.
۵. صاحبان کسب و کار کوچک باید استقامت فیزیکی و احساسی لازم برای اداره کسب و کار را داشته باشند.
۶. توانایی برنامه‌ریزی و سازمان‌دهی از لوازم مهم شروع کسب و کار است.
۷. تحمل مشقات در آغاز کار اجتناب‌ناپذیر است.

گام دوم: برنامه‌ریزی کسب و کار

شروع کسب و کار به انگیزه، علاقه و استعداد نیاز دارد، همچنین به تحقیقات وسیع و برنامه‌ریزی صحیح. در این مرحله، بازار هدف و

مشتریان، محصول، منابع مالی و تجهیزات مورد نیاز، نیروی انسانی دارای مهارت، زمان سوددهی و میزان هزینه و سرمایه اولیه، ساختار و تشکیلات کسب‌وکار پیش‌بینی و تعیین می‌شود.

گام سوم: کسب مجوزهای قانونی

در این مرحله، متناسب با نوع کسب‌وکار، مجوزهای قانونی لازم نظیر پروانه کسب‌وکار، پروانه بهداشت، ثبت شرکت و... کسب می‌شود.

گام چهارم: تأمین منابع مالی و غیرمالی (منابع انسانی، فضا و تجهیزات فیزیکی)

یکی از کلیدهای اساسی موفقیت و پیشرفت در شروع کار، جذب و تأمین منابع مالی کافی برای راه‌اندازی کسب‌وکار کوچک است. منابع زیادی برای جمع‌آوری سرمایه وجود دارد. باید، قبل از تصمیم‌گیری، تمام منابع ممکن را جست‌وجو کرد. روش‌های تأمین مالی برای راه‌اندازی کسب‌وکار به صورت خلاصه عبارتند از: ۱. سرمایه شخصی؛ ۲. وام و استقراض از بانک؛ ۳. سرمایه‌گذار بیرونی؛ ۴. شراکت و...

❖ نوع سوم: کسب‌وکار خانگی

به هر نوع فعالیت اقتصادی در محل سکونت شخصی، که با استفاده از امکانات و وسایل منزل راه‌اندازی شود، کسب‌وکار خانگی می‌گویند. امروزه کسب‌وکارهای خانگی از بخش‌های حیاتی و ضروری فعالیت‌های

اقتصادی کشورهای پیشرفته محسوب می‌شوند. کسب‌وکار خانگی، از نظر ایجاد شغل و نوآوری در عرضه محصول یا خدمات، موجب تنوع و دگرگونی زیادی در اجتماع و اقتصاد هر کشور می‌شود. همچنین، برای جوانان، کسب‌وکارهای خانگی نقطه شروع مناسبی برای راه‌اندازی کسب‌وکار شخصی است، زیرا راه‌اندازی آن در مقایسه با دیگر انواع کسب‌وکار، ساده و آسان است. برای نمونه، شما می‌توانید با یک دستگاه رایانه و یک خط تلفن، کسب‌وکار اینترنتی راه‌بندازید و کارها و خدمات مختلفی را به مردم عرضه و برای خود درآمد کسب کنید. کسب‌وکارهای خانگی در ایران سابقه دیرینه دارند. بسیاری از صنایع دستی، که امروزه هم وجود دارند، در منازل و محل سکونت افراد تولید می‌شده‌اند. به‌طور کلی کسب‌وکار خانگی پدیده جدیدی نیست، بلکه در نتیجه تغییرات و تحولاتی که در فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی امروز به وجود آمده، به آن توجه بیشتری می‌شود و این نوع کسب‌وکارها روز به روز گسترش و توسعه می‌یابند.

مزایای کسب‌وکار خانگی

۱. آزادی و استقلال عمل بیشتر؛
۲. ساعات کاری انعطاف‌پذیر؛
۳. ایجاد تعادل و موازنه بیشتر بین کار و زندگی؛
۴. کم‌بودن هزینه راه‌اندازی؛
۵. کم‌بودن میزان ریسک؛
۶. امکان کارکردن پاره‌وقت؛

۷. داشتن فرصت و زمان بیشتر؛
۸. تناسب با ویژگی‌های جسمی افراد معلول و کم‌توان؛
۹. احتمال بیشتر موفقیت؛
۱۰. تناسب با اقلشار مختلف؛
۱۱. احساس راحتی بیشتر؛
۱۲. نیازنداشتن به مجوز.

گام‌های اساسی برای راه‌اندازی کسب‌وکار خانگی

- گام نخست: برگزیدن نوع فعالیت کسب‌وکار خانگی؛
- گام دوم: تهیه طرح کسب‌وکار (برنامه‌ریزی کسب‌وکار)؛
- گام سوم: تأمین مالی طرح؛
- گام چهارم: تطبیق منزل با شغل انتخابی؛
- گام پنجم: برپایی یک فضای کاری جداگانه؛
- گام ششم: ایجاد تعادل میان شغل و زندگی خانوادگی؛
- گام هفتم: مدیریت زمان؛
- گام هشتم: توجه به امنیت و سلامت شغلی؛
- گام نهم: انتخاب ساختار کسب‌وکار.

❖ نوع چهارم: شرکت‌های تعاونی

مشارکتی است که عده‌ای از افرادی که هم‌صنف‌اند یا وجه اشتراکی دارند (مثلاً همسایه، دوست، خویشاوند یا همشهری هستند) برای دستیابی به منافع مشترک

گرد هم می‌آیند و درحقیقت به هم کمک می‌کنند و، برای تهیه مسکن یا خرید مایحتاج یا کسب اعتبار و وام، سرمایه‌ای معین در میان می‌گذارند و دسته‌جمعی مشکل را برطرف می‌کنند. درواقع، اعضای شرکت در کنار یکدیگر جمعیتی کوچک پدید می‌آورند که مثلاً در تهیه کالاهای موردنیاز اعضا، با جمع‌آوری مبلغی جزئی که هر عضو می‌پردازد، کالای موردنیاز اعضا را از فروشنده دست‌اول می‌خرند و به همان قیمت تمام‌شده، یا با سود اندک، به اعضا می‌فروشند. به این طریق، واسطه‌های غیرضروری در کسب و تجارت حذف می‌شوند.

انواع شرکت تعاونی از لحاظ نوع عضویت

۱. **شرکت تعاونی عام:** شرکتی است که عضویت در آن برای همه آزاد است. تعداد اعضا در این تعاونی‌ها حداقل ۵۰۰ نفر است و براساس نوع تعاونی، که وزارت تعاون تعیین کرده است، مشخص می‌شود.
۲. **شرکت تعاونی خاص:** شرکتی است که عضویت در آن برای گروهی خاص مانند کارگران، دانشجویان، کشاورزان، زنان، پزشکان، وکلای دادگستری، اعضای هر صنف و مشاغل خاص و نظایر این‌ها با رعایت شرایط آزاد تعیین می‌شود.

مزایای شرکت‌های تعاونی

۱. ایجاد فرصت‌های شغلی و رفع معضل بیکاری (ایجاد فرصت شغلی با کمترین آورده)؛
۲. توزیع عادلانه منابع و برخورداری از حمایت‌های دولتی؛

۳. توانمندسازی نیروهای انسانی (به‌ویژه کارآفرینان)؛
۴. تجمع منابع مردمی برای بهره‌گیری در تولید و اشتغال؛
۵. جلوگیری از ایجاد انحصار و رانت‌خواری با توزیع عادلانه درآمدها؛
۶. هدایت و نظارت و حمایت قانون‌مند از مشارکت عمومی در فعالیت‌های اجتماعی و اقتصادی؛
۷. بسترسازی برای بهره‌گیری از سرمایه‌های اجتماعی؛
۸. سازمان‌دهی گروه‌های جوان و دانش‌آموختگان و استفاده از توانمندی‌های آنان؛
۹. برخورداری شرکت‌های تعاونی از معافیت‌های بیمه و مالیات به میزان ۲۰ و ۲۵ درصد؛
۱۰. ثبت رایگان تعاونی در اداره تعاون، کار و رفاه اجتماعی.

❖ نوع پنجم: کسب‌وکار روستایی

اکنون توسعه روستایی بیش از گذشته با پدیده کارآفرینی سروکار دارد. مؤسسات و شخصیت‌های رواج‌دهنده توسعه روستایی، کارآفرینی را به‌منزله یک مداخله راهبردی می‌دانند که فرایند توسعه روستایی را سرعت می‌بخشد، اما به نظر می‌رسد که تمام آن‌ها بر نیاز به گسترش بنگاه‌های اقتصادی روستایی نیز توافق دارند. آژانس‌های توسعه، کارآفرینی روستا را یک نیروی اشتغال‌زای بزرگ، سیاست‌مداران آن را همچون یک راهبرد کلیدی برای جلوگیری از ناآرامی در مناطق روستایی، و کشاورزان نیز آن

را وسیله‌ای برای بهبود درآمد خویش می‌دانند. به این ترتیب، کارآفرینی از منظر تمام این گروه‌ها وسیله‌ای برای بهبود کیفیت زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی و ابزاری برای تثبیت اقتصاد و محیطی سالم تلقی می‌شود. کارآفرینی در حکم نیرویی مرکزی برای نیل به رشد و توسعه اقتصادی است. بدون آن، دیگر عوامل توسعه به هدر می‌رود و تلف می‌شود. باین حال، پذیرش این نکته به‌تنهایی برای توسعه روستایی و پیشبرد فعالیت‌های اقتصادی کافی نیست. کارآفرینی در نواحی روستایی در جست‌وجوی ترکیب واحدی از منابع، هم در درون و هم در خارج از فعالیت‌های کشاورزی است. مثال‌های متنوعی از کاربردهای غیرکشاورزی منابع موجود (همچون گردشگری، آهنگری، درودگری، ریسندگی) و مثال‌هایی از تنوع‌بخشی به فعالیت‌های نه‌چندان وابسته به کشاورزی (درزمینه‌های منابع آب، اراضی جنگلی، ساختمان، مهارت‌های موجود و توانمندی‌های محلی) وجود دارد که همگی با کارآفرینی روستایی متناسب است. ترکیب کارآفرینانه این منابع در رشته‌فعالیت‌هایی تجلی می‌یابد همچون تسهیلات گردشگری، ورزش و اوقات فراغت، آموزش فنی و حرفه‌ای، خرده‌فروشی و عمده‌فروشی، فعالیت‌های صنعتی (در سطح مهندسی و استادکاری)، خدمات مشاوره‌ای، تولیدات با ارزش افزوده بالا (همچون گوشت، شیر، فرآورده‌های چوبی و سایر فعالیت‌های خارج از مزرعه).

کارآفرینی روستایی اساساً با کارآفرینی در شهر تفاوتی ندارد، جز اینکه باید آن را در فضای روستا تصور کرد. آنچه در مجموع می‌توان برای تعریف مقوله کارآفرینی روستایی به کار برد عبارت است از:

«به‌کارگیری نوآورانه منابع و امکانات روستا در راستای شکار فرصت‌های کسب‌وکار.»

این نوع کسب‌وکارها، با توجه به اندازه کوچک روستاها، مقیاس کوچکی دارند (اغلب بین ۱۰ تا ۲۰ نفر) و با توجه به غالب بودن فعالیت‌های کشاورزی و کارگاهی، از کارایی خاصی برخوردارند. با توجه به تغییرات عصر کنونی و ورود به جامعه اطلاعاتی، نوع کسب‌وکارهای روستایی نیز دستخوش تغییر و تحول شده است و انواع کسب‌وکارهای خدماتی، تولیدی، صنعتی و فناوری اطلاعات را شامل می‌شود.

❖ نوع ششم: کسب‌وکار اینترنتی

این نوع کسب‌وکار، با پیدایش رایانه و اینترنت و توسعه جامعه خدماتی، به یکی از سریع‌ترین کسب‌وکارها از نظر تعداد، سود و حجم در عرصه تجارت جهانی تبدیل شده است. کسب‌وکار اینترنتی به فروش محصولات یا خدمات در اینترنت گفته می‌شود. خرید و فروش اینترنتی به کوچک‌ترین کسب‌وکارها نیز امکان و فرصت می‌دهد، با کمترین هزینه، به مخاطبان خود در سطح جهانی دسترسی پیدا کنند.

امروزه بیش از ۹۰۰ میلیون نفر در سطح دنیا از اینترنت استفاده می‌کنند. ۶۹ درصد از این جمعیت در هر ۹۰ روز دست‌کم یک خرید اینترنتی دارند. سایت اینترنتی صرفاً برای فروش محصول یا خدمات به کار نمی‌رود، بلکه نقش‌ها و کارکردهای مختلفی دارد. اگر محصول خاص و

منحصربه‌فردی دارید که در جاهای دیگر وجود ندارد، می‌توانید با معرفی آن در سایتتان دیگران را از وجود آن باخبر کنید و از این طریق مشتریانی برای آن بیابید.

مخاطبان اینترنتی در سرتاسر دنیا پراکنده‌اند و این به معنای وجود مشتریان بالقوه برای شماست. چنین بازاری هیچ‌وقت تعطیل نیست و مشتریان کسب‌وکار می‌توانند ۲۴ ساعته به اطلاعات آن دسترسی داشته باشند. صاحبان کسب‌وکار نیز می‌توانند، هر چند بار و با هر فاصله‌ای که بخواهند، اطلاعات مدنظرشان درباره فعالیت‌ها و فروشگاه خود را در صفحات اینترنت جای دهند. مهم‌تر از آن، می‌توانند کاتالوگ محصولات و خدمات خود را، به‌همراه تصویر و حتی فیلم، در صفحات اینترنت بگذارند. در این صورت، مشتریان بالقوه می‌توانند آن‌ها را ببینند و در هر ساعت از شبانه‌روز سفارش خرید بدهند.

خیلی‌ها کسب‌وکار اینترنتی (E-Business) را با تجارت الکترونیکی (E-Commerce) اشتباه می‌گیرند، درحالی‌که این دو با یکدیگر متفاوت‌اند. به عبارتی کسب و کار اینترنتی به مجموعه فعالیت‌های مربوط به کسب‌وکار (از جمله امور بازاریابی، مالی، خرید و فروش، ارتباط با مشتریان، خدمات پس از فروش، همکاری با سرمایه‌گذاران و...) اطلاق می‌شود که با شبکه اینترنت انجام می‌گیرد، درحالی‌که تجارت الکترونیکی فقط شامل مسائل مربوط به خرید و فروش اینترنتی و از زیرمجموعه‌های کسب و کار اینترنتی است.

مزایای کسب و کار اینترنتی

۱. عملی کردن ایده‌های ذهنی؛
۲. ارتباط با مخاطبان در سرتاسر جهان؛
۳. رئیس خود بودن؛
۴. فروش محصولات به تمام شیوه‌ها؛
۵. دورکاری؛
۶. امکان کار تمام وقت یا پاره وقت.